

TORONTAI

Megjelenik naponta reggel. - Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda: Becskerek (Nagybecskerek),
Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3. szám. - Telefon 21.

SZOMBAT, 1944 március 11
73. évfolyam 59. szám

Előfizetésben:
Évente 840 félévre 420
negyedévre 210 havonta 70

Hajóelsüllyesztések két havi mérlege

Berlin, márc. 10.

A német buvárhajók és a légierő január és február havi tervszerű munkájáról adtak ki mérleget a német illetékes katonai hatóságok.

Hiteles adatok alapján megállapítást nyert, hogy a német buvárhajók valamint a légierők január és február hónapban az angolszászok 137 hadi- és kereskedelmi hajóját sülyesztették el. Azok között az elsüllyesztett angol-szász rombolók száma 43.

Laval a német győzelemért

Páris, márc. 10.

Laval francia miniszterelnök fogadta a munkáskamarák vezetőit. Azokhoz intézett beszédében megállapította, hogy a német hadsereg verhetetlen, mert mérhetetlen tartalékokkal rendelkezik.

A miniszterelnök továbbá kitért az Afrikába disszidált vagyis a megtevelyedett franciák hazaellenes munkájának veszedelmére. Szerinte azok, akik elhagyták az anyaországot és Afrikába mennek, a szövetségesek győzelme esetén, a bolsevizmussal árasztanak el Franciaországot. Ami Afrikában lejátszódik, az a bolsevizmus rémségeinek csak előjátéka.

Katonai küldöttség visszavonása

Stockholm, márc. 10.

Az angol alsóházban kérdést intéztek a külügyminiszterhez, mi igaz a híresztelésből, hogy a Törökországba kiküldött angol katonai missziót visszahívják. Eden külügyminiszter kitérő választ adott, Pontosabban: kijelentette, abban a kérdésben jelenleg nincs mondanivalója.

A Tanin szerint az amerikaiak előzönik Londont

Istanbul, márc. 10.

A Taninban ma egy beszámoló jelent meg London életéről. Mint a jelentés mondja, az amerikaiak előzönik és elárasztják az egész angol fővárost. Kezdetben a londoniak ezt mint pénzügyi áldást fogták fel. Most azonban a londoniak már csodálkoznak, az amerikai áradatnak bizonyos következményein. A németek légitámadásai következtében Londonban megrövidült a munkanap, a munkát azonban mégis el kell végezni, ezért intenzívebben kell dolgozni. Szociális dolgokra ezért Londonban nem érnek rá. A bárók ezzel szemben zsufoltak. A londoniak, mondja a lap, ezt a háborút nemcsak meg akarják nyerni, hanem ami a lap szerint a legfontosabb, minél hamarabb.

A Szmolenszk-Orcsa vasútvonalainál a bolsevisták folytatták sikertelen áttörési kísérleteiket

A Führer főhadiszállásáról jelentik.

A véderő főparancsnoksága közli.

Amíg Kercsnél a szovjet csapatok sorozatos támadásai meghiúsultak, az ellenség Krivojrogtól délnyugatra a betörések térségében kemény és tartós harcokban tovább előretört.

Krim északnyugati vizein a német haditengerészet biztonsági hajói elpusztítottak egy bolsevista gyorshajót.

Krivojrogtól nyugatra az ellenség támadásai sikertelenek maradtak.

Svenigorodka térségében, Szepetovszkától délre, valamint Jampol délnyugati részén a német csapatok a nagy erővel vezetett bolsevista támadásokkal szembe szívós ellentállást fejtettek ki. A küzdelmek során egyetlen hadtest övezetében a németek szétlőttek 42 ellenséges páncélost.

Kricsevtől nyugatra a szovjet csapatok több hadosztállyal támadásba mentek át. A német csapatok betörések helyeinek megtisztogatása után és az ellenség nagy veszteségével, elhárították a támadásokat. A Szmolenszk-Orcsa autóvasútvonal az ellenség folytatta áttörési kísérleteit. A támadások a német összes fegyvernemek összefoglalt tüzében ismét már a német állások előtt összeomlottak. Vitebszktől délkeletre egy német ellentámadás során, az ellenség szívós ellenállása és számos ellentámadás dacára, sikerült egy az előző harcokban történt betörés helyét megtisztítani az ellenségtől.

Nevel és a Pleszkau-tó között meghiúsultak az ellenség helyenkénti támadásai.

A Narvától délnyugatra a német ellentámadások az ellenség szívós ellenállása dacára további területnyereséghez vezettek. A harcok során az Augsburgi csapatvezető parancsnoksága alatt

álló 20. számú eszt SS dandár és a german önkéntes páncélos hadtesttel egyetemben támadó küzdelmekben szétverte az ellenség mind két Narva hidfőjét és 14 szovjet páncélos szétlövése mellett súlyos veszteséget okozott az ellenségnek.

A magas Északon a német csapatok és a fegyveres SS csapatok az ellenség nagy túlsúlyban volt erőit elhárították. Az ellenség partraszállási kísérletét a Halászfélszigetre, a németek meghiúsították.

Az olasz arcvonalokról kölesönös felderítő és előretörési hartevekenységről érkeztek jelentések.

Német torpedórepülők a tegnapi esti órákban az algiri tengerpartokon megtámadtak egy ellenséges utánpótlási hajókaravánt. Öt ellenséges szállítóhajó 52 ezer tonnatartalommal súlyosan megrongálódott és a karaván fölött a német repülők lelőttek 2 ellenséges repülőgépet.

A német haditengerészet biztonsági járművei az Égei-tengeren a Koss szigetnél elhárították 3 angol gyorshajónak a török felségvizekből vezetett támadását és a támadó gyorshajók közül az egyiket olyan súlyosan megrongálták, hogy elpusztulása számításba vehető.

Ellenséges bombázóknak és vadászipilóknak a tegnapi déli órákban a német Birodalom fővárosa ellen vezetett támadása során az ellenség ismét súlyos veszteséget szenvedett. A német légvédelmi erők hatásosan működtek. Légiharcokban és a légvédelmi tüzéség lelőtt 112 ellenséges repülőgépet, köztük 66 négymotáros bombázót. Ledobott bombák nyomán néhány városnegyedben károk keletkeztek és a lakosságnak is volt némi vesztesége.

Német repülők elmúlt éjjel kijelölt célpontokat támadtak Anglia déli területén.

A végleges egységért

Szófia, márc. 10.

Chrisztov bolgár belügyminiszter Vratzában beszédet mondott az ország belügyi helyzetéről és azzal összefüggésben a külpolitikáról is.

A miniszter beszédében hangsúlyozta, jelenleg két kérdés bír fontossággal és érdekléssel az országra és népére. Az első a keleti arcvonal ál-

lása és Bulgária külpolitikai viszonya Oroszországgal. A másik pedig az ország külpolitikai viszonya Törökországgal. Megállapította a miniszter, hogy jelenleg a keleti arcvonalon kifejlődésben levő helyzetet illetőleg Bulgáriát nem fenyegeti veszély. A német hadsereg és a német nép rendületlenül bizik a végző győzelem-

ben. Oroszországgal a politikai viszony olyan, amilyennek lennie kell, amikor két államnak zavartalan a diplomáciai összeköttetése. Semmi ok sem forog fenn, amelyből arra lehetne következtetni, hogy az a jóviszony megrendül. A Törökországgal való jóviszonyra vonatkozólag rengeteg fantasztikus híresztelést terjesztenek az országban és azon kívül is. A bolgár kormány nyugodt lelkiismerettel mondhatja, semmi ok sem forog fenn, amely azt megzavarhatná.

Végül kijelentette Chrisztov miniszter az országot csak úgy lehet megmenteni, ha a nép egységesen áll a kormány mögött.

Szlovák-magyar tárgyalások

Pozsony, márc. 10.

Imrédy Kálmán államtitkár, a MÁV elnök Pozsonyba érkezett. Az államtitkár Sztanó szlovák forgalomügyi miniszterrel folytat tárgyalásokat. A tárgyalások célja a két ország közötti vasuti forgalom szabályozása és megkönnyítése.

Visszatelepítés

Szófia, márc. 10.

Bolgárok visszatelepítése külföldről az anyaország területére továbbra is folyamatban van. Ujabban 638 személy érkezett bolgár területre 570 lóval, 200-nál több szekérral és különböző berendezési tárgyakkal.

Házbérszerződések érvénye

Zágráb, márc. 10.

Miniszteri rendelettel szabályozták a házbérszerződések érvényét, amelyek állami bérapalotákban bérelt lakásokra vonatkoznak. Olyan bérapaloták, vagy házakban bérelt lakásoknál, amelyeket bombatalálat ért és a lépcsőház is használhatatlanná vált, a bérszerződés érvényét veszítette. A bérlő csak a rombolás bekövetkezésének napjáig tartozik a bérösszeget fizetni.

Malária-járvány Egyiptomban

Ankara, márc. 10.

Felső Egyiptom területén a malária járvány ijesztő mértéket öltött. A járvány megfékezésére alig történik valami és emiatt a parlamentben számos interpelláció hangzott el. Szóba került az egyre terjedő éhínség is. Az abban leli magyarázatát, hogy az angolszászok minden élelmiszert és más közszükségleti cikket erőszakosan is elvonnak a nép elől. Az interpellálók a kormány sürgős közbelépését sürgetik. Szerintük a malária járvány terjedését nagyrészt az inség okozza és így mindkét vész ellen azonnali meg kell tenni minden elengedhetlenül szükséges intézkedést.

Élettér és nagytér

A háborus ujságok e két szót nap, mint nap használják. Lásuk, mi a jelentésük?

Az élettér, a Lebensraum fogalmát a Német Birodalom alkotta meg. Amikor a hatalomátvételt követően a Birodalom tettekre készsége nőni kezdett és egyben bizonyossá vált, hogy az akkori gazdasági állapot nem rejt magában további fejlődési lehetőségeket; a német gazdasági élet offenzívába ment át.

Elfogadta az adott tényeket és tudomásul vette, hogy a nyersanyagtermelő területektől óceánok választják el, a tengeri utak pedig bármikor elzárhatók. Ha pedig egy országot „bloká” alá vesznek, ott minden meghal. Többé nem igyekezett tehát azon a Birodalom, hogy növelje a tengerentuli forgalmát és olyan piacokon szerezze be létfontosságú anyagait, melyek elzáródhatnak. Arra sem törekedett már, hogy iparcikkeinek tengerentuli piacokat építsen ki, hiszen azok is elveszhetnek.

Hanem körülnézett és azt látta, hogy tőle keletre sok mezőgazdasági ország fekszik, melyek szinte természetes piaca a német iparcikkeknél és ugyanakkor készségei ellátói a német mezőgazdasági szükségleteknek. E piacok megszerzésére fordított fáradság pedig minden körülmények között kifizetődik, mert a tözsomszedságban lévő államokat, melyekkel eddig is állandó élénk kapcsolatot tartott fenn, semmi féle tengerzár nem választhatja el a Birodalomtól. Megszervezte tehát piacait a tőle keletre fekvő országokban. Ezzel azután nemcsak saját magának jelölte ki a fejlődési irányt, de a szomszédos államok gazdasági életére is igen erős hatást gyakorolt.

Azt mondták, hogy az élettér gazdaságilag olyan teret jelöl, mely elég nagy ahhoz, hogy az azon élő embercsoportot megfelelő mennyiségű nyersanyaggal lássa el. Így a modern munkamegosztás, a tömegtermelés és tökeforgalom lehetővé válik anélkül, hogy arra a tengerentuli, nyersanyagban gazdag hatalmak bérnítő hatást gyakorolhatnának.

Stratégiai (hadvilelési) szempontból olyan területet értenek a fogalom alatt, mely elég nagy és elegendő élelmiszterrel és nyersanyaggal rendelkezik ahhoz, hogy az ott élő népek idegen — ellenséges szándéku — nemzetek szélszélyének többé már ne szolgáltatassa ki.

Diplomáciai (nemzetközi) nézőpontból olyan terület az élettér, melynek államai jószomszédi viszonyban élnek egymással, kapcsolatuk élénk, szívélyes és még a lehetőségét is kizárja annak, hogy valamely állam — ellenséges — államcsoportokkal tartson fenn szívélyes összeköttetést.

E szempontok már egy elkövetkező háboru megszervezésének feladatát veszik figyelembe, s így katonai-politikai aláfestést adnak e fogalomnak.

E meghatározások és értelmezések mindaddig aránylag szerencsések. A baj csak a művelődési vonalon jelentkezik. Eszerint ugyanis élettér az a terület, melyet valamely nemzet műveltségileg megszervezett, ahová szel-

Háborus kártérítés

Ankara, márc. 10.

Az egyiptomi parlamentben az ellenzék ismételtén felszólította a kormányt nyujtsa be számláját a brit kormányhoz azon károk megtérítéséért, amelyek az országot a háboru során érték. Az ellenzék megállapítása szerint Anglia az oka annak, hogy a háboru Egyiptom területére is kiterjedt. Ezért a felelősség Angliát terheli.

Angliának kell tehát megtérítenie azokat a károkat, amelyek Egyiptomot a háboru következtében érték. A kormány az ország az irányu követelését elvben elismerte, de eddig nem tett lépéseket, hogy gyakorlatilag is érvényre jusson. Az ellenzék vezérszónoka felszólítja tehát a kormányt azonnal kezdje meg Angliával a diplomáciai eljárást.

A nettunói partraszállás eddig 20.000 emberükbe került az angolszászoknak

Berlin, márc. 10.

A Nemzetközi Tájékoztató Iroda jelentése szerint a nettunói partraszállási hídfo eddig öthetes harcaiban a német csapatok összesen 5721 angol és amerikai foglyot ejtettek, köztük sok tisztet. A legtöbb fogoly brit és uagyrészt a londoni válogatott ezredek-ből valók.

A foglyok magas számának további érdeke-sége, hogy alapot nyujt a Nettunónál partraszállt ellenség összes veszteségeinek felbecsülésére. A foglyok számát evégből hárommal vagy négyvel kell szorozni. Alexander csapatainak véres veszteségeit tehát összesen legalább 20 000 emberre lehet becsülni és itt csupán a szárazföldi arcvonalon szenvedett veszteségekről van szó. Az angolok és amerikaiak

anyagilag veszteségeinek kiszámítása sem nehéz. Az angol-amerikai csapatok a január 22-én kezdett nettunói vállalkozásokban mindenesetre tetemes ember- és anyagvesztést szenvedtek.

A pontini területen a szombati harcok ugyanolyan helyi jellegűek voltak, mint az előző napon. Liitoriától nyugatra az amerikai felderítő erőket a német ellenlökés visszavetette a Musolini-csatornán. A Cerrato la Crocétól nyugatra lévő utkeresztezésnél az amerikai biztosítóerőket az előtörő német páncéloscsoportok lerohanták és tetemes veszteségeket okoztak neki.

Az itáliai déli arcvonalról nem jelentettek különösebb eseményt. Az 5. amerikai hadseregnél tovább folynak a támadó előkészületek.

lemi hatásai elérték s amely ország műveltségi értékeit a másik szellemi kincseiből is merítette. Nehéz is lenne az élettér fogalmát tovább is boncolni anélkül, hogy nehézkessé, fáradsztóvá, részleteskedővé ne válnának.

Tény az, hogy az élettér fogalma német értelmezés szerint már nem csupán a bevásárló és eladási piacok összességét jelzik, hanem annál sokkal többet: egy államcsoport megszervezését a vezető állam érdekei szerint. Az élettér több államnak értelmi, érzelmi gazdasági és katonai összefogása egy nagyobb magasabb egységbe: az élettéren uralkodó állam elképzelése és szándéka szerint.

Nagyter. Ami az önellátás egyetlen országán belül, az az élettér szárazföldön összefüggő, a vezető állam körül elhelyezkedő nemzetek között. A „nagyter” ezzel szemben földrészek olyan gazdasági kapcsolata, amely egymás igényeit van hivatva kielégíteni.

Ilyen nagyter volna Eurafrika — Európának és Afrikának gazdasági együttese — és a Kelet-ázsiai nagyter — a Japán főség alatt Kína, Holland-India és Óceánia.

Az önellátás körét egy ország földrajzi határa pontosan megszabja. Az élettér terjedelmének már csak a gazdasági és diplomáciai rátermettség von határt. Abba annyi ország kapcsolható be, amennyi megnyitja piacát és amennyi késznek nyilatkozik a vezető állam akarata szerint cselekedni. A nagyter ezzel szemben annyi földterület összekapcsolása, amennyi az ott élő lakosság igényeit minden korlátozás és ráfizetéses termelés nélkül el képes látni.

Mindezek a fogalmak nem jelölnek merőben új tényeket. A háboruban szenvedő és dolgozó államok minden időben önellá-

tásra törekednek. Csakhogy míg ezek a háboru közepén kezdtek hozzá a nehéz és bonyolult feladatok megoldásának; az önellátást hirdető államok már békében megszervezték termelésüket.

Az élettér sem új elképzelés. Csakhogy régen államszövetségnek nevezték ezt, vagy valamilyen más nemzet látta el ugyan ezeket a feladatokat. Akkor még nem az anyagi szükség, belátási és gondolati azonosság hozta létre a társulást, hanem egy fegyveres hatalom kikényszerített parancsa.

A nagyterben már új fogalmat látunk. Pedig, ha egyetlen pillantást vetünk a buza termelésének és fogyasztásának térképére, azt látjuk, hogy a nemzetközi, a nagy szárazföldek között tengeren keresztül lebonyolódó forgalomnak itt is régi, jól bevált utjai és uralkodó területei vannak.

Igy a kanadai buza Kelet-Kínától Japánon keresztül Észak-Amerikán át Angliában és Norvégiaiban talált piacot. Ugyanakkor az USA búzája uralkodott Közép-Amerikán és északi Dél-Amerikán. A délamerikai buza Afrika nyugati részét, Közép és Nyugat Európát hódította meg. Mig Ausztrália látta el búzával Afrika keleti és Ázsia déli részeit.

A nagyter törekvés célja az, hogy élesen, szabatosan elhatárolja a nagy nemzetek érdekerületeit s ezáltal minden surlódásnak és félreértésnek elejét vegye.

Mi magyarok mit szólhatunk ezekhez a nagy elgondolásokhoz? Bizunk abban, hogy kicsinyiségünkben is nagyok lehetünk a magunk módján: kemény szervezetben, derekas munkában és műveltségünk megtartásában. Mert ezek a fogalmak legalább annyira fontosak egy nemzet életében, mint az élettér és nagyter! Mi csak ezekkel szólhatunk be a nagyhatalmak vitáiba!

HIREK

Vasárnap	Márc. 31 nap
5	Kat. A2. Remiscere Prot. A2. Adorján
Hétfő	Kat. Perpetua †† Prot. Gottlieb
Kedd	Kat. Aqu. sz. Tamás †† Prot. Farsang.
Szerda	Kat. Ist. János †† Prot. Zoltán
Csütörtök	Kat. Franciska †† Prot. Franciska
Péntek	Kat. 40 vértanu ††† Prot. Olimpia
Szombat	Kat. Szilárd †† Prot. Aladár

Időjárás: A hó eleje esős, hűvös 10-17 között meleg, száraz idő. A hó végén sok eső. — Március hó 5-én a nap kel 6:18 és nyugszik 17:34 órakor, március hó 11-én 6:06 kel és 17:43 órakor nyugszik. 21 perccel hosszabbak a nappalok. — **Holdváltások:** Első negyed 1-én 21 óra 40 perccor. Holdtölte 10-én 1 óra 28 perccor. Utolsó negyed 17-én 21 óra 5 perccor. Újhold 24-én 12 óra 36 perccor. Első negyed 31-én 13 óra 34 perccor. — Tavasz kezdete 20-án 19 órakor.

Ma a Moljac gyógyszertár Göringgasse (Fő ucca) tart éjjeli szolgálatot.

Délben fél egytől 2 óráig csak az ügyeletes gyógyszertár van nyitva, a többi ezen idő alatt bezár.

A munkásbiztosító ügyeletes orvosa Becskerek (Nagybecskerek) egész területére szombat este 6 órától, hétfő reggel 6 óráig dr. Leicher Mihály lakik Thököly ucca 10. szám alatt.

Halálozás. Mint részvétellel értesültünk Liska Ferenc a volt nagybecskereki magyar központi állami elemi iskola igazgatója, március hó 9-én elhunyt. Temetése szombaton, f. hó 11-én délután lesz. A r. k. temető kápolnájából helyezük örök nyugalomra a családi sírboltba.

Téglaeladás rendszabályozása. A Kerületi előljárásnak a Hivatalos lap 135. számában megjelent rendelete szerint téglát, cserepet csakis az áruosztály utalványa alapján szabad eladni. A téglák fajai következők: keményre égetett téglák, I. és II. osztályu falitégla, tetőcserép (bieberfark), rovatolt téglák, tetőgerinc téglák, továbbá küttégla, valamint minden más téglakészítmény. Valamennyi bánati téglagyár köteles a téglakészítést, gyártást azonnal megkezdeni. Az előző rendelkezések érvényüket veszítették.

Falvay Mihály a belgrádi rádióban. A népszerű bánati operatőr Falvay Mihály március 11-én, szombaton 13.10-kor dalokat énekel a belgrádi rádióban.

Uccaseprők otthona. Konstantinápoly városvezetősége az uccaseprők részére külön Otthont építtetett. A nagy területen fekvő Otthon 500 uccaseprőnek biztosít a szociális követelményeknek megfelelő lakást.

Távbeszélések kikapcsolása. Budapesen 10 ezer távbeszélő állomáson a beszélgetést 10-15 óra időközre kikapcsolták.

RÓMÁT OSTROMOLJÁK

Az angolszász csapatok partra szálltak a Tiberis partvidékén és ezel megkezdődött a csata Rómáért. A mostani háboru sem tudta elkerülni Itália fővárosát! A térkép ugyan azt mutatja, hogy Róma az Apennini-félsziget közepén fekszik, messze Európa nyugati, kontinentális utjából, ahol a népek és hadseregek évszázadokon át végigvonultak... De bármit bizonyít is a geopolitika, az örök város hosszú és változatos története másról tanuskodik. Azt hirdeti, hogy minden nagy európai háboru, minden nagy mozgalom eljutott Róma faláig. Az örök várost sokszor ostromolták, sokszor uralt hosszabb vagy rövidebb időre idegeneket és sokszor cserélt gazdát. Krisztus előtt 390-ben kezdődik Róma ostromainak hosszú története. Ekkor egy vad és harcias nép tünt fel az Alpok déli lábánál: a gallusok népe és megjelenése ugyanolyan félelmet ébresztett az ókor népeiben, mint századokkal később a hunok lovas rohama. A gallusok végigszárguldtak Itálián és a várostól nem messze, az Allia folyónál találtak a büszke római sereggel. A csata nem tartott sokáig, a római sereg szétszóródott a világ minden tája felé és Brennus vezérlete alatt a gallusok ellenállás nélkül bevonulhattak a magára hagyott fővárosba. A latin történetíró csodás eseményeket tudott erről elbeszélni. A szenátorok és patriciusok, akik már elmenekülni nem tudtak, fehér tógában és teljes hivatali díszben kiültek házuk elé és ott várták mozdulatlanul, mint megannyi szobor, hogy a bevonuló ellenség kezéből a halálos csapást elvegyék. Csupán a Capitolium, az akkori fellegetű város, tudott ellenállni és hét hónapig tartott ostromban dacolt az ellenséggel. Egy éjjel a gallusok sikeresen észrevétlenül megközelítették a Capitoliumot és csak a szent ludaknak a gágogása ébresztette fel az alvó őrséget. Végül is elunva a hosszú ostromot, a gallusok elvonultak váltságdíj fejében.

A népvándorlás hullámai

A római császárság még fennállt, a császárokat a legnagyobb fény és pompa övezte, de arra már nem volt hatalmuk, hogy fővárosukat megvédelmezzék. Pedig a népvándorlás hullámai vésszen körülnyaldosták és elnyeléssel fenyegették. A barbár népeket Róma híres gazdagsága csábította és a gyenge város könnyű zsákmánynak ígérkezett. Alarik, a nyugati gótok királya és a császár hűtlen szövetségese, egymásután háromszor ostrom alá vette és a harmadik alkalommal — 410-ben — kifosztotta. Hordái sokkal tökéletesebben végezték el a fosztogatás munkáját, mint egykor a gallusok. Ami mozgatható volt, a helyén nem maradt és a vész után visszatérő lakosok csak pusztá falakat találtak. Negyvenkét évvel utóbb Attila király hadai álltak a város falai alatt és a császár ez alkalommal sem tudott védelmet nyújtani. I. Leó pápa, mint a város püspöke vállalta magára a védelmet és díszes követség élénk maga kereste föl a hun királyt. Kérő szava többet

ért a császár katonáinál: Attila visszafordult és többé nem háborgatta Rómát.

De a város nem élvezhette sokáig a nyugalmat, csak három évig. Akkor a vandálok népe tört be Geiserich vezérlete alatt és rablás, gyilkosság jelezte utjukat. Befejezték a pusztító munkát, amit a gótok kezdtek. Napokig égett a város és a fojtó füst, a dögletes bűz miatt még megközelíteni sem lehetett. A vandalizmus azóta is fogalom lett a céltalan pusztítás jelölésére: ezzel írta be nevét a vandál nép a világtörténetbe.

A pápaság és császárság küzdelmei

A középkor századai sem hoztak több nyugalmat. Pápák, meg ellenpápák küzdöttek egymással, a római nemesi családokból álló pártok támogatták őket és a harci zaj csak ritkán ült el az örök város körül. Végül megjelentek a német császárok is, akik akárhányszor fegyverrel vezették be jelöltjeiket Róma birtokába.

A XI. század végén megkezdődött az investitum-harc. VI. Henrik császár meztelb és vezeklő ruhában jelent meg Canoszában VII. Gergely pápa előtt, de kevéssel utóbb kihívta maga ellen az újabb egyházi átkot. Erre kinevezett egy ellenpápát és Róma ellen vonult VII. Gergely az Angyalvárba menekült, ellenségei ostrom alá vették, amíg végül Guiscard Róbert, a normannok hűséges királya kimentette szorongatott helyzetéből. Róma a császár kezén volt, a pápa menekült és székhelyétől távol, száműzetésben hunyta le örök álmra szemét.

Néhány századdal utóbb Rómában gyülekeztek az olasz renaissance legnagyobb művészei. A pápák példátlan bőkezűséggel építkeztek, udvarukban tudósok és művészek éltek, Michelangelo, Lionardo, Raffael dolgoztak a nagy terveken. De Itáliában egy percre sem szűnt meg a harc, az országutakon francia meg német zsoldosok vonultak: a kor szokása szerint keveset harcoltak, de annál többet fosztogattak. Itália területén csapott össze két világhatalom: V. Károly császár, a leghatalmasabb Habsburg és I. Károly francia király, a császári cím reménytelen szerelmese. VII. Kelemen pápa a francia királlyal szövetségelt, mire a császári zsoldos sereg Róma ellen vonult és megostromolta. A svájci gárda akkor még nemcsak pusztá diszül szolgált, hanem derekasan, vitézül harcolt. Az utolsó emberig lemészárolták a svájciakat, a német zsoldosok betörték a városba, a pápa megint az Angyalvárba menekült (1527). És most következett a városra az igazi vész: a császári sereg nem kapta meg zsoldját, a városnak esett és kifosztotta.

A francia forradalom Róma kapui előtt

A termékeny lombard alföldön csapott össze a francia forradalmi hadsereg — két és háromnegyed századdal utóbb — a halódó Habsburg császársággal és a benne megtestesült konzervatívizmussal. A francia csapatok már

már vereséget szenvedtek, amikor egy fiatal tábornok csodálatos gyorsasággal megfordította a hadiszerecsét és az egész Lombardiát kiragadta az osztrák kézről. Napoleon volt! A diadalmas franci seregeket többé nem lehetett megállítani: 1798-ban a hős Berthier tábornok vezetése alatt és franciák már Rómába vonultak és az Egyházi Állam romjain kikiáltották a Római Köztársaságot. Az agg VI. Pius pápát fogolyként Franciaországba hurcolták, ahol hamarosan meghalt száműzetésben, akár elődje, VII. Gergely. A lakosokat nem érte bántódás, Napoleon csupán a műkincsekhez nyult. A paloták és templomok művészi kincseit, mint a meghódított országokban általánosan tette, összegyűjtötte és Párisba vitette, hogy a francia földet ékítsék. Az így összegyűjtött kincsek jórészt Napoleon bukása után vissza kellett adni, de egy töredékük máig is francia közgyűjtemények birtokában van.

Amikor Szedánnál összeomlott III. Napoleon császársága, az Egyházi Államot már csak a francia katonák védték. Köröskörül az egységes olasz állam terült el, Cavour és Garibaldi munkájának friss gyümölcse. Amikor a kora szeptemberi napon összeomlott Franciaország, a francia seregek sietve elhagyták a pápa államát. 1870 szeptember 20-án, a Porta Pia mellett ütött résen át, a Risorgimento olasz hadserege vonult be Rómába. Most — először a történelem során — olaszok foglalták el Rómát és II. Viktor Emánuel király beköltözött a Quirinálba, az addigi pápai palotába. Az Egyházi Állam megszűnt, Róma az egységes Olaszország fővárosa lett. És 73 esztendővel később, 1943 szeptemberében II. Viktor Emánuel király unokája elhagyta a fővárost. Cavallero tábornok, a vezérkari főnök idejében értesítette a németeket a készülő olasz fegyverletételről és a király kormányával együtt elmenekült. Róma védelmét a német csapatok vették át és a délen partra szállt angolszász erők lassu menetben indultak a Tiberis felé...

Hosszu és változatos Róma története, rengeteg megpróbáltatással. Nem tudjuk, mit rejeget számára még a jövő; de ilyen múlt és ennyi vész után az örök város bizonyára ki fogja heverni a mostani háboru csapásait is.

Elefántok, mint forgalmi rendőrök. Thaiföld városában, Bangkokban, az utóbbi időben sok forgalmi baleset fordult elő, mert a környező falvakból a városba jött benszülőttek sehogysem akartak alkalmazkodni az uccai villamosjelzők, vagy a forgalmi rendőrök irányításához. A rendőrfőnök végül eredeti módon oldotta meg a kényes kérdést a főváros legveszélyeztetettebb pontjaira elefántos rendőröket vezényelt. A közönség most kénytelen a forgalmi szabályokat betartani, mert rendetlenség esetén a rendőr az elefántot keresztbe állítja az uttesten és így valóságos élő sorompót alkot.

A pancsovai polgárőrök kulturdélutánja. A pancsovai KIE gyűlékezeti termében a kulturdélutánok sorozatába friss színeket hozott a pancsovai polgárőrök lelkes csapata, akik két órán keresztül élvezetes és hasznos percekert szereztek a termet zsúfolásig töltő magyar közönségnek. A KIE kulturdélutánjainak közönsége szeretettel fogadta a derék legények magyar munkáját. A felsorakozott legénység nagyjából a múlt világháboru többször is kiűntetett vitézeiből áll, de már melléjük sorakoztak azok a fiatalabb legények is, kik már lassan kiűntek a levénte sorból. Parancsnokuk Teleszkó Károly egyben a kulturmunka irányítója is, az énekkar, zenekar és a műkedvelők tanítója, karmestere, rendezője. Műoruk jelentős részét az énekkar töltötte ki zenekari kísérettel, majd maga a zenekar önálló számokat is adott elő. Indulók, csárdások, magyar tánc és népdal egyvelegék csokorba kötve kerültek előadásra. A zenekar már túl van a kezdeti nehézségeken s ha tovább is ilyen lelkesen folytatja munkáját, szép reményekre jogosít. A műkedvelő gárda a „Beszéljünk magyarosan” és a „Pótvízsga” című egyfelvonásokat hozta színter jó szereposztásban. Különösen tetszett a közönségnek Alföldi Juliska és István, Galló Annuska és Fekete Károly játéka. Nagy kár, hogy a polgárőrök is beleestek abba, a ma soknál is oly sok zor előforduló hibába, hogy törölmetszett magyar műkedvelőkkel pesti zsargonban írt szöveget adtak elő, mely szemmel láthatóan távol áll az előző tétől, jelkétől. Az idegen kifejezések nyaka tekerten bugyborékolnak elő s a magyar közönség is inkább ezen a bukásdoláson mulat. Dobrovolszki Mária ezúttal is szépen énekelt zenekari kísérettel. Lehar a „Pacsirta” és a „Cigányszerelem” című operettjeiből adott elő részleteket. Ez a székelykevei magyar menyecske a KIE gárdájához tartozik s eddig Kodály-dalokkal lopta magát a közönség szívébe. Kitűnő hangja játszó birkózott meg új szerepköre nehézségeivel Varga János-bukovinai székely jóízű tereferével vezette be az egyes műor számokat Nagy Feri éde apja, Nagy Ferenc munkásember versét szavalta. It emlíjük meg, hogy a KIE múlt vasárnap kulturdélutánján Thomka Miklós, a kitűnő hertelendifalvai műkedvelő rendezésében a „Bonyodalmas lakodalom” című népi játék került színre. Kovács Zsuzsika, Györfi Balázs, Szofrán János és Varga Lajos jóízű magyar figurákat adtak. Ferdinándi Böske mint szólóénekesnő mutatkozott be szép eredménnyel.

JEGYEZZ SZÜVETKEZETI ÜZLETRÉSzt

Magyar kötelelességednek is szel eleget.

Pécs tartja a borívó-rekordot a vidéki városok között. Pár esztendővel ezelőtt kiszámították, hogy vidéki városaink között Pécs a legnagyobb a borfogyasztási átlag. Az akkori megállapítást az elmúlt évről készült friss statisztika is igazolja. Pécsen 1943-ban 3 378 610 liter bort fogyasztottak. Ez a mennyiség 75 000 lakost véve alapul, közel fél hektoliternek felel meg fejenként. Pálinkából 198 066 literet fogyasztottak az elmúlt évben a pécsiek. Rum 60 499 liter fogyott. A söfogyasztás elvesztette népszerűségét, mert egy év alatt csupán 987 500 literet fogyasztottak. A pécsiek-szeszesitalokra az elmúlt évben csaknem 30 millió pengőt költöttek, tehát többet, mint a város egyévi költségvetése az üzemekével együtt. Az 1942-ben elfogyasztott egymillió liter szikvízzel szemben 1943-ban 1 631 460 liter volt a fogyasztás.

Farsangi est Fejértelepen. Fejér Lajos ifjú tanítónk fáradságot nem ismerve, ernyedetlen szorgalommal, rövid 14 nap alatt 3 egyfelvonásos szindarab betanításával szerzett örömet a tette kész magyar ifjúságnak és felejtethetetlen farsang estét falunk lakosságának. Színré került: 1. „Czöndörék a Szerzőnél” előadták: Dosztány Ilonka, Kálmán Katica, Sente Péter és Varga Feri. 2. „Analfabéta tanfolyam”. Szereplők: Vastag Gyuri, Varga Jani, Alföldi Misa, Szkumpia Lajos, Sente András és Sente János. 3. „Háztűznéző” lejátstották: Varga János, Sente Eszti, Pataki Bözsi és Szilágyi Pisti. A szereplők kivétel nélkül tudásuk legjavát adták. A darab sikeréhez önzetlen fáradságukkal hozzájárultak még ifj. Dosztány Ferencné és Katica. A sugás hálátlan szerepét Dosztány Imre töltötte be. A falu apraja, nagyja ott volt az előadáson és két órára feledve gondjait, hangos derűtséggel és szünni nem akaró tapssal adott kifejezést tetszésének. Az erkölcsi és anyagi sikeren felbuzdulva a BMKSz ifjúsága szívvvel, lélekkel máris a „Levente” című színmű tanulásához fogott, aminek előadását nagy érdeklődéssel várja a falu lakossága. Az előadás tiszta jövedelmét, Fehér Lajos és a szindarab szereplői kivánságára a fiókvezetőség Iskolaalpra adományozza.

Nyilvános énekóra. A BMKSz pancsovai fiókja a pancsovi Magyar Dalkör közreműködésével 1944 február 27-től kezdve minden vasárnap délután 4 órai kezdettel nyilvános énekórákat rendez a Magyar Társaskör nagytermében. Ezeknek az összejöveteleknek a célja a magyar népdal ismertetése és terjesztése, valamint az érdeklődőknek a hangjegyek olvasására való tanítása. A 30 perces énekórákat rövid népszerű előadás követi érdekes társadalmi, közművelődési és tudományos kérdésekről. A „Magyar a Magyarért” Női Tábor ezekkel az alkalmakkal teát szolgál fel jótékony célra a műsor nyomán meginduló társalgás folyamán.

Allattenvésztek figyelmébe!

ELADÓ engedélyezett, 18 hónapos
SVÁJCI BIKÁ
és 2 drb engedélyezett, 9 hónapos
han mangolica leszármazás
260 **LENNER JÓZSEF, Rusko fele**

KIADÓ

262

két 150 holdas **legelő** és **kaszáló** istállóval és lakással és egy 42 holdas, istállóval. **Matejic Vasa, Padej**

Vörösréz kazán

180 literes

eladó.

FEJES JÓZSEF, TOR-TORDA
(Vujicsevo) 258

Megbízható, jófőző

szakácsnő

Keresek április 1-re.

Cím a kiadóhivatalban. 245

„A németek minden támadást ezután hasonlóval viszonznak” — hangsúlyozzák német katonai helyen

Berlin, márc. 10.

A légi háborúval kapcsolatosan ma tájékozott német katonai körökben arra utalnak, hogy most már talán közelünk ahhoz az időponthoz, amidőn az angol légi terrortámadásokra német részről olyan formában adják meg a stilszerű választ, hogy a németek hasonló nagyobbarányú légi vállalkozásokat hajtanak végre Anglia központja, tehát London ellen.

Ezt ma már Angliában is kezdik sejtetni, mert míg az első három támadást meglehetősen bagatellizálták, jóllehet azok méretei nem maradtak a két utóbbi mögött, most már komolyan kezdenek foglalkozni a németek légi támadásaival London ellen. A német légi haderő sokat tanult az 1940-41. évben Anglia ellen végrehajtott német légi offenzívá, nemkülönben az angolok Németország

ellen intézett légi hadjáratából szerzett tapasztalatokból — hangsúlyozták hírfőn német helyen és ki-gészítésképpen megjegyezték még, hogy talán ebben lehet megtalálni az új német légi háborús taktika kulcsát, amelynek legszembeötlőbb mozzanata a német veszteségek hihetetlenül csekély volta.

Ezt a tényt maguk az angolok is kénytelenek azzal a bejelentésükkel elismerni, hogy a vasárnap éjjeli légi támadás során mindössze három német gépet lőttek le. Ez a szám német katonai vélelemény szerint még ötre is emelkedhetik, miután a vissza nem tért német repülőgépek száma ennyit tesz ki. Ma már azt lehet mondani — állapítják meg végül német katonai részről — hogy a németek a közeljövőben minden angol támadást hasonlóval fognak viszonzni.

A partizánbandák veszteségei

Belgrád, márc. 10

A német és szövetséges csapatok a Balkánon a partizánbandák elleni sorozatos hadműveletei súlyos veszteséget okozott azoknak. A bandák alattomos harc- és védekezési módokra megehezíti a reguláris német és szövetséges kötelékek tisztogatási munkáját, de föl nem tartóztatja. Ennek eredménye a télen át a bandák sorában végzett pusztítás is.

A partizánbandák vesztesége meghaladja a 39 ezret. A fogságba eset-

tek száma közel 42 ezer. Azonkívül rengeteg a hadiszökevényük, akik hazaértek és jelentkeztek a hatóságoknál. A német katonai parancsnokok beszámolnak a hadiszákmányról is. Nagymennyiségű hadianyagot szedtek el különösen a Balkán nyugati részén a partizánoktól. Igyen sok hadianyagot pedig elpusztítottak. A csapatok a német légi-erők támogatásával, rendkívüli nagy hőesések, kemény hidegek és rossz terepviszonyok között szíves kintartással végezték tisztogatási munkájukat,

Két forradalom

35

A golyák leszálnak tavalyi fészükbe. A természet elnéz az emberek merénylete felett és folytatja roppant törvényeit.

Önkéntelenül az ujság után nyultam. Egy hír. A románok megálltak... Lejjebb más hír: Három kinevezés. A forradalmi kormányzótanács megtette Böhm Vilmost, a jeles irógépügynököt, a tisztántuli hadsereg parancsnokává. Ennek a nevesítés és megalázó hadvezérnek az osztrák származású Strömfeld Aurél elvtárs lett a vezérkari főnöke, aki Károlyi Mihályt memorandumban vilgositotta fel arról, hogy az orosz szövjethadak diadala és a világforradalom elkerülhetetlen. Vajjon milyen szerencsétlenségeket akar még ránk hozni ez a tehetséges, de megtévedt nagyra-vágyó?

És a harmadik...

Szamuely Tibor mostantól kezdve a keleti hadsereg rögtönítelő törvényszékének az elnöke és a frontmögötti országrészek minden ellenforradalmi mocnásának felelőtlen bírója. Szolnoki főhadiszállásáról kiadott parancsában megmondja, mit akar: „A burzsoáziához nem fordulok semmi-féle kérelemmel, csak azt szeretném, ha ezeket a szavakat vésné emlékezetembe: aki a proletárium hatalma ellen emeli fel a kezét; az a saját halálos ítéletét írja alá. Az ítélet végrehajtása a mi feladatunk.”

Ki ez az ember, hogy ilyen hangon beszél: Honnan jött és hová indul, akit mártól kezdve

nem von többé senki kérdőre az eltűntekért?

Alakja ott állt a forradalom erjedő sötétjében, Kun Béla mellett, az első perctől kezdve. Együtt jöttek át az orosz határon. Trockij utasításait és aranyát hozták magukkal mind a ketten.

Nem volt pupos és mégis a puposok kifejezése ült az arcán. Egy fekete hiéna...

Nagyatyja kaftánosan, batyuval vándorol be Galiciából, Szamuely Tibor fiatalon Nagyváradra került és irói tehetség nélkül, felületes félműveltséggel ujságíró lett. Amit róla hallottam, olyanok mondták el, akik abban az időben személyesen ismerték.

A kávéházban, rendszeren egy félreeső szegletbe húzódott és külön asztalnál ült egyedül. Fekete keztyűjét jóformán sohase vette le a kezéről. Mindig fekete ruhát és fekete nyakkendőt viselt és hosszúra növesztett fényes, fekete haját a fejéhez tapasztva, erősen kifésülte a homlokából. Tüdőveszes beretvált arcán kékfekete árnyékok húzódtak.

A kaftános lengyel zsidók fia, angolosan öltözködő, bohémkodó különc lett. De csak külseje vette fel ezt a lárvát. Lélekben tovább hordozta a zsinagógák izgatótt, zsufolt forróságát, óhitü péntek esték homályát, hét szál gyertyák lángját, megvetettek emésztő bosszuvágyát.

Keresztényekkel nem igen érintkezett. És a kétesherü keresztény asszonyokat — mint ahogy maga mondta — csak azért kereste,

mert szeretttje őket megalázní. Mindenről, ami magyar volt, gyűlölettel beszélt, bár jellegzetes nevet, mint sok más fajrokon, megmagyarosította, álnévvel cserélte fel.

A háborút megelőzőleg egy fiumei ujságnál irt alárendelt kis cikkeket. Aztán a katolikus Magyar Kurir könyvomatossnak volt a munkatársa...

Mikor a háboru kitört. Úgyesen, többször elkerülte a bevonulást, majd a frontmögötti irodákban bujkált egy ideig. Később megadta magát az oroszoknak. Mikor a forradalom ott kitört, a nyiregyházai zsidó fiu, aki addig alárendeltjeivel sértően és kihívóan viselkedett, fellebbvalóival pedig meghunyászkodóan, egyszerűen megváltozott. Hirtelen a többiek fölé került. Már katonákat toborzott magyar foglyok között a vörös hadseregnek. Fenyegette és kényszerítette őket. A zsidó cérok visszaadták szabadságát és a faji összetartás megdöbbsentő adataul, a nyiregyházai jelentéktelen zsidó hadifogolyból hirtelen az oroszországi zsidószovjet hadtestparancsnoka lett.

És ekkor, úgy látszik, szabadjára engedte régen hordozott gyűlöletét. Kilencvenkét fogoly magyar tisztet lemészároltatott...

Mult év novemberében jött haza. Aztán nemsokára találkozott Kun Béla szállásán Károlyival. Ettől kezdve gyakran érintkezett vele és védelme alatt kiabálta véresszájában a kommunista-gyűléseken: Halál a burzsujokra!

Március 21-én este már hadügyi helyettes népbiztos volt. Most a forradalmi véstörvény-szék elnöke.

Mielőtt elutazott Pestről Szolnokra, egy délután Gerbaud cukrászdájának az ablakában ült és kávézás közben kinézett a tere. Többen halották, mikor mondta: „Itt a Gizella-téren fogok egy guillotine-t felállítani. Annyi burzsuj-vérnek kell még folynia, hogy az automobilom kereke vérben gázoljon.”

Valaki beszélt, aki Budapesten járt: Szamuelyt terrorista testőrség őrszi, gépfegyveres különvonaton utazik és hóhért visz magával. Az ujságírók körében, a forradalmi Otthon Clubban, az egykori névtelen riporter hirtelenében ünnepelet nagyság lett. Ujságíró fajrokonai pezsgőzés közben átölelték és felköszöntötték: „Tibikénk, prófétánk!”...

Igen, az ő prófétájuk!... Most, hogy visszagondolok, emlékezetemen át egyre élesebben látom a fekete hiéna-ember arcát. Visszataszítóan mosolyog uj hatalma felett. Látom fekete, sima fejét és feketekeztyűs keze int. Bitókat állitanak fel, ahová mutat. És az akasztófák, mint fekete héber írás, ott maradnak az ég alján, mikor különvonatán odébb megy, más lázadó tájak felé.

(Folytatjuk).

A szerkesztésért és kiadásért felel:

Üzvegy dr. Mara Jenőné

Uri (Herren) ucca 7.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Becskerek (Nagybecskerek)

Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3.